

nemførelse. Læseren får let det indtryk, at bogen er skrevet efter den amerikanske opskrift, ifølge hvilken man trykker på startknappen til båndoptageren og så taler bogen ind, hvorefter forfatteren ikke ser sit eget produkt, før det foreligger færdigindbundet og duftende af frisk tryk-sværte. Resultat: manglende sammenhæng og langt mere fyld end det er nødvendigt for at give ordene det fornødne antal sproglige fedtperler at trille på.

Meget M.R.-interesserede, der er i besiddelse af en smule overbærenhed, vil vel kunne have nogen glæde af at læse kapitlerne 3 - 4 og 7 - 13 incl., medens den øvrige del af bogen er mindre læseværdig.

Man vil formentlig have fået indtryk af, at de indledningsvis omtalte forventninger, som man med rimelighed kunne have på forhånd, ingenlunde indfries af denne bog.

Werner Bachmann.

Rune Höglund, Torsten Carlsson, Gunnar Ericsson, Folke Kristensson, Sven H. Åsbrink, Göran C-O Claesson: **Bransch-rationalisering - Mening, Metoder, Möjligheter.** P. A. Norstedt & Söner, Sth. 1958. 310 sider, 18 sv. kr.

(*Studieförbundet Näringsliv och Samhälle*).

I Danmark er spørgsmålet om strukturrationalisering inden for industrien måske mere aktuelt end nogetsteds. Mere end 25 års omfattende importbeskyttelse, et lille hjemmemarked, kapitalmarkedets organisation samt skatte-, nærings- og monopol-lovgivningen har tilsammen virket stærkt konserverende på betydelige dele af vor industri. Markedsplanerne, de store år-gange og stagnationen inden for den traditionelle landbrugsekspor gør det imidlertid tvingende nødvendigt, at spørgsmålet om strukturrationalisering nu tages op til undersøgelse. Denne bog om de svenske erfaringer vedrørende en branchevis strukturrationalisering, vil derfor blive

modtaget med den største interesse i de danske industrikredse, der står over for problemet inden for deres egen branche.

Den arbejdsgruppe, som det initiativrige *Studieförbundet Näringsliv och Samhälle* har samlet, har her for det første givet os et værdifuldt materiale, omfattende erfaringerne fra de undersøgelser over enkeltbrancher, der er foretaget i Sverige i efterkrigsårene, og desuden har gruppen selv gennemført en klagørende diskussion af de mest hensigtsmæssige midler til gennemførelsen af en brancherationalisering.

Undersøgelsen vedrører kun *industriens* rationaliseringsproblemer. I seks kapitler behandles de undersøgelser, der er foretaget med henblik på strukturrationalisering inden for følgende industrier: tekstil, skotøj, møbler, el, bygningsmaterialer samt sten. Især hæfter gruppen sig ved de forslag, der er fremsat om direkte brancherationalisering, påvirkning af efterspørgslen, bekæmpelse af strukturkonserverende faktorer, højnelse af de enkelte foretagenders effektivitet, personaleud-dannelse og sociale forhold.

For hver brancheundersøgelse har man dernæst gennem samtaler med sagkyndige forsøgt at danne sig et overblik over, i hvilken udstrækning forslagene er blevet udført i praksis og - hvor dette ikke er sket - hvad grunden hertil har været.

Det viser sig, at de foretagne brancheundersøgelser ikke direkte har medført store ændringer i de berørte branchers struktur. Dette kan skyldes, at undersøgelserne og de fremsatte forslag ikke har været helt hensigtsmæssige - og arbejdsgruppen har en hel del at sige herom - og desuden er der eksempler på, at selve fremkomsten af en undersøgelseskomité har ansporet branchen til anstrengelser, som ellers ville have været ugjorte.

Gruppen mener derfor, „att en skickligt genomförd allmän kartläggning av vissa brancher kan - alldeles oavsett vem som utför den och om några rekommendatio-

nemførelse. Læseren får let det indtryk, at bogen er skrevet efter den amerikanske opskrift, ifølge hvilken man trykker på startknappen til båndoptageren og så taler bogen ind, hvorefter forfatteren ikke ser sit eget produkt, før det foreligger færdigindbundet og duftende af frisk tryk-sværte. Resultat: manglende sammenhæng og langt mere fyld end det er nødvendigt for at give ordene det fornødne antal sproglige fedtperler at trille på.

Meget M.R.-interesserede, der er i besiddelse af en smule overbærenhed, vil vel kunne have nogen glæde af at læse kapitlerne 3 - 4 og 7 - 13 incl., medens den øvrige del af bogen er mindre læseværdig.

Man vil formentlig have fået indtryk af, at de indledningsvis omtalte forventninger, som man med rimelighed kunne have på forhånd, ingenlunde indfries af denne bog.

Werner Bachmann.

Rune Höglund, Torsten Carlsson, Gunnar Ericsson, Folke Kristensson, Sven H. Åsbrink, Göran C-O Claesson: **Bransch-rationalisering - Mening, Metoder, Möjligheter.** P. A. Norstedt & Söner, Sth. 1958. 310 sider, 18 sv. kr.

(*Studieförbundet Näringsliv och Samhälle*).

I Danmark er spørgsmålet om strukturrationalisering inden for industrien måske mere aktuelt end nogetsteds. Mere end 25 års omfattende importbeskyttelse, et lille hjemmemarked, kapitalmarkedets organisation samt skatte-, nærings- og monopol-lovgivningen har tilsammen virket stærkt konserverende på betydelige dele af vor industri. Markedsplanerne, de store år-gange og stagnationen inden for den traditionelle landbrugseksport gør det imidlertid tvingende nødvendigt, at spørgsmålet om strukturrationalisering nu tages op til undersøgelse. Denne bog om de svenske erfaringer vedrørende en branchevis strukturrationalisering, vil derfor blive

modtaget med den største interesse i de danske industrikredse, der står over for problemet inden for deres egen branche.

Den arbejdsgruppe, som det initiativrige *Studieförbundet Näringsliv och Samhälle* har samlet, har her for det første givet os et værdifuldt materiale, omfattende erfaringerne fra de undersøgelser over enkeltbrancher, der er foretaget i Sverige i efterkrigsårene, og desuden har gruppen selv gennemført en klagørende diskussion af de mest hensigtsmæssige midler til gennemførelsen af en brancherationalisering.

Undersøgelsen vedrører kun *industriens* rationaliseringsproblemer. I seks kapitler behandles de undersøgelser, der er foretaget med henblik på strukturrationalisering inden for følgende industrier: tekstil, skotøj, møbler, el, bygningsmaterialer samt sten. Især hæfter gruppen sig ved de forslag, der er fremsat om direkte brancherationalisering, påvirkning af efterspørgslen, bekæmpelse af strukturkonserverende faktorer, højnelse af de enkelte foretagenders effektivitet, personaleud-dannelse og sociale forhold.

For hver brancheundersøgelse har man dernæst gennem samtaler med sagkyndige forsøgt at danne sig et overblik over, i hvilken udstrækning forslagene er blevet udført i praksis og - hvor dette ikke er sket - hvad grunden hertil har været.

Det viser sig, at de foretagne brancheundersøgelser ikke direkte har medført store ændringer i de berørte branchers struktur. Dette kan skyldes, at undersøgelserne og de fremsatte forslag ikke har været helt hensigtsmæssige - og arbejdsgruppen har en hel del at sige herom - og desuden er der eksempler på, at selve fremkomsten af en undersøgelseskomité har ansporet branchen til anstrengelser, som ellers ville have været ugjorte.

Gruppen mener derfor, „att en skickligt genomförd allmän kartläggning av vissa brancher kan - alldeles oavsett vem som utför den och om några rekommendatio-

nar ingår – på lång sikt öka företagens möjligheter att vidta åtgärder som förbättrar branschens struktur – I synnerhet gäller detta i branscher med många och förhållandevis små företag“. Det er først og fremmest gennem påvirkningen af den enkelte virksomhed, at sådanne brancheanalyser kan få betydning, derimod kan de ikke ventes at have værdi som middel til en egentlig brancherationalisering.

Gruppen tager ikke stilling til, hvilken branchestruktur der er mest rationel. Derimod diskuterer den indgående følgende problem: Såfremt det kan påvises, at bestemte produktions- eller distributionstekniske foranstaltninger kan fremme effektiviteten i en branche, hvilke muligheder findes der da for at gennemføre disse foranstaltninger?

Det er jo et højst delikat problem, der indeholder alle mulige politiske vurderinger, f. eks. om statens deltagelse i undersøgelserne og foranstaltningernes gennemførelse, brancheorganisationernes stilling over for brancheråd (som også omfatter repræsentanter for de beskæftigede og for det offentlige), spørgsmålet om det offentlige må styre efterspørgslen (eller om branchen må gøre det gennem aftaler), brancherationaliseringens tendens til konkurrencebegrænsning, branchens ansvar for frigjort arbejdskraft etc. etc.

Gruppen har over for disse vurderingsproblemer ikke valgt den bekvemme udvej at skjule dem i argumentationen, men har tværtimod trukket dem frem til særlig diskussion og har redegjort for sit eget syn på dem. Denne åbenhed har givet diskussionen et usædvanligt sobert præg. Den læser, der har en anden politisk opfattelse end arbejdsgruppen, kan let korrigere de fremlagte resultater i overensstemmelse med sit eget syn på tingene.

Med sine valgte forudsætninger kan gruppen til slut diskutere de forskellige typer af foranstaltninger, der kan tænkes at virke brancherationaliserende. Herunder forkaster gruppen nyetablering, ny-

etableringskontrol, opdeling af foretagender samt importbeskyttelse eller ophævelse(!) af en sådan. Derimod mener den, at samarbejde om markedsoplysning, forsknings- og udviklingsarbejde, uddannelse samt ændringer i kollektive aftaler kan virke strukturrationaliserende. Da der imidlertid stort set er enighed om disse foranstaltninger, behandles de ikke yderligere. Derimod diskuterer gruppen foranstaltninger som sammenslutninger og nedlæggelse af foretagender, salgssamarbejde og produktionssamarbejde, som anses at kunne medføre væsentlige strukturforbedringer.

Bogen indeholder en fyldig og overskuelig litteraturoversigt samt et index.

Lauge Stetting.

The Economist Intelligence Unit Limited: Britain and Europe, A Study of the Effects on British Manufacturing Industry of a Free Trade Area and the Common Market. The Economist Intelligence Unit Ltd., London, December 1957. 299 s. Pris: 15 shillings.

The Economist Intelligence Unit er en uafhængig driftøkonomisk forskningsorganisation, der udfører fortrolige forskningsopgaver for erhvervslivet og offentlige institutioner samt offentliggør en lang række markedsundersøgelser. Forskningsorganisationen er en hjælpeorganisation for tidsskriftet *The Economist*.

Med sin erfaring og sine forbindelser med erhvervslivet som baggrund har denne organisation udført den foreliggende undersøgelse over fællesmarkedsplanernes virkninger for den britiske industri – en undersøgelse, der altså fuldstændig svarer til Varedirektoratets undersøgelse over den danske industri og markedsplanerne.

Problemet har været: Hvor meget bedre vil den engelske industri være stillet, såfremt der skabes et større frihandelsområde uden om Romunionen.

Resultatet af undersøgelsen er, at kun 15 pct. af den engelske industriproduktion